

Powody mojego zainteresowania twórczością Franza Xavera Scharwenki to jej niewątpliwa wartość artystyczna oraz interesujące uwarunkowania pozamuzyczne. Z jego muzyką po raz pierwszy zetknąłem się podczas czwartej edycji międzynarodowego festiwalu im. Xavera i Philippa Scharwenków w Szamotułach w 2013 roku. Wirtuozowski rozmach sonaty wiolonczelowej, chopinowskie reminiscencje w koncertach fortepianowych oraz światowa kariera pochodzącego z Szamotuł kompozytora – wszystko to stanowiło wystarczającą zachętę do podjęcia badań nad twórczością i działalnością artysty.

Cele

Franz Xaver Scharwenka imponuje do dziś wszechstronnością swojej działalności. Proponowany projekt badawczy zakłada zatem zbadanie jego twórczości kompozytorskiej, stylu wirtuozowskiej gry oraz metody nauczania gry na fortepianie. Słynny krytyk muzyczny Hans von Bülow skrytykował kiedyś koncert fortepianowy Scharwenki, zauważając *pewne zapożyczenia tego Polaka od Rosjan* (zapewne od Czajkowskiego). Na to Scharwenka odpowiedział, że *nie bardzo wie na czym miałyby polegać zapożyczenia Polaka, którym nigdy nie miał honoru być*. W istocie Xaver Scharwenka (1850-1924), wyemigrowawszy bardzo wcześnie z rodziną do Niemiec, bardziej niż Polakiem czuł się Niemcem. Jednak w znacznej części swojej twórczości – na wskazuje moje wstępne rozeznanie w jego twórczości - nawiązywał do polskiego folkloru, czym dziś nieuchronnie prowokuje do skojarzeń z muzyką Fryderyka Chopina. Co więcej, jego miniatury instrumentalne, nawiązujące do polskich tańców narodowych pod koniec XIX wieku w Berlinie były rekordy popularności. W Stanach Zjednoczonych natomiast sprzedano 1 300 000 egzemplarzy jego „Tańców polskich” op. 3. Te fakty sprawiły, że w niniejszym projekcie postawione zostały pytania o sposób wykorzystania elementów polskich w twórczości fortepianowej i porównanie tego sposobu z metodą Chopina. W tym projekcie chciałbym udowodnić pewną hipotezę, że wielka popularność kompozytora w Europie i za oceanem była możliwa dzięki wpisaniu elementów lokalnej tradycji muzycznej w uniwersalny język muzyczny epoki. Analizowane będą: 4 koncerty fortepianowe, symfonia, uwertury orkiestrowe, dzieła kameralne, ponad 100 kompozycji fortepianowych, utwory wokально-instrumentalne i opera. Przedmiotem mojego zainteresowania jest także działalność organizacyjna kompozytora, tzn. założenie przez niego Konserwatorium w Berlinie i jego filii w Nowym Jorku. Częścią projektu jest ponadto opis kariery Scharwenki jako wirtuoza fortepianu (liczne *tournées* po Europie i Ameryce) oraz charakterystyka jego działalności pedagogicznej i edytorskiej.